

Una qüestió secundària vestida de llarg

L'uniforme podria tornar a les escoles públiques catalanes; això sí, si els pares ho acorden.

Catalunya ha reobert el debat sobre la indumentària dels joves a les aules, amb un munt d'arguments a favor i en contra.

El Departament d'Ensenyament de l'executiu català ha posat sobre la taula un debat que semblava oblidat des de feia molts anys: els alumnes de l'escola pública han de dur uniforme per tal d'evitar diferències entre els uns i els altres per raó de la condició social i econòmica? La resposta, probablement, no és ni blanc ni negre. Però tant els detractors com els defensors d'aquesta possibilitat coincideixen a dir que la implantació de l'uniforme a les escoles no resoldrà els grans problemes de l'educació: el fracàs escolar i les retallades pressupostàries a l'ensenyament públic.

Al Principat, l'ús dels uniformes ha estat un monopoli de les escoles religioses i privades des del final de la dictadura. Durant molts anys, ha estat un motiu de diferenciació entre classes socials i sempre se n'ha identificat l'ús amb un segment concret de la població.

Tot i que, segons David Altimir, secretari de l'associació de mestres Rosa Sensat, a les escoles públiques "ja es fa servir alguna mena d'indumentària comuna", com ara el xandall o la bata per als més petits. El fet és que, quan es parla d'uniformes, "la majoria pensa en els de tipus estàndard, com el que tenen algunes escoles elitistes", aclareix Jaume Sarramona, catedràtic emèrit de pedagogia de la Universitat Autònoma.

És el moment d'aquest debat?

L'anunci de la consellera Irene Rigau ha estat vist per molts com una mena de cortina de fum per a amagar les retallades del govern en educació. "Tenim molts altres temes més importants que l'uniforme. Ni podem perdre el temps amb això ni ho volem fer", sentència Imma Foyà, presidenta de la Federació d'Associacions de Mares i Pares

d'Alumnes de Catalunya (FAPAC). En una línia molt similar s'expressa Rosa Canyadell, portaveu de la Unió Sindical de Treballadors de l'Ensenyament de Catalunya (USTEC), que considera que "aquesta polèmica no té gaire sentit, perquè difícilment resoldrà cap problema als centres educatius".

Però també hi ha qui creu que encetar un debat sobre la roba que porten els alumnes a classe pot ser positiu. Josep Manel Prats, president de Federació d'Associacions de Mares i Pares d'Escoles Lliures (FAPEL), defensa que els pares puguin presentar aquest debat "en el marc de cada consell escolar, per a determinar si el fet que els infants duguin la mateixa roba amb independència de la seva procedència pot ajudar a millorar l'educació dels nostres fills".

Una eina educativa. Per als defensors de l'uniforme escolar, el principal avantatge és el valor pedagògic que aporta el fet d'esborrar diferències a l'aula per raó de l'aparença física. "Aquest és un apartat més de la formació de la persona i, en aquest cas, permet de mantenir una estructura disciplinària que fa que els nois i les noies hagin d'entendre que a la vida també hi ha d'haver unes normes que afecten la

MINISTERIO DE EDUCACIÓN

Un món d'uniformes

A molts països, l'ús de l'uniforme escolar és tota una tradició. Encara que pugui semblar que aquesta indumentària ja només és pròpia d'escoles religioses o privades, el fet cert és que a la majoria d'estats de la Commonwealth és obligatori de portar-ne a les escoles públiques. L'uniforme per a les escoles té l'origen a final del segle XIX, al Regne Unit i França, i responia a la normalització de l'escola pública i obligatòria que es gestava en aquests països. Amb l'expansió

En algunes escoles públiques dels Països Catalans els alumnes ja duen uniforme per a l'educació física, i els més petits, la bata de tota la vida.

manera de vestir en una societat", argumenta Artur Jofre, director del col·legi PIVE de Tona. En aquest sentit també s'expressa Jaume Sarramona quan diu que "l'uniforme escolar és una manera de fer la vida social més agradable i una manifestació de respecte envers la resta de companys. És un aspecte educatiu més dels nois. Igual com el nen veu que el seu pare o la seva mare també s'han de vestir diferentment quan van a treballar." Tot i que Jofre matisa que no és la solució de tots els problemes de l'educació, apunta que, "si més no, eliminem un factor de comparació que

no és positiu en aquest moment del seu desenvolupament com a persones".

Al marge de qüestions pedagògiques, l'ús d'uniformes soluciona alguns problemes al si de les famílies. Posa fi a moltes discussions matinals sobre com vestir-se per a anar a l'escola. I, de passada, és un estalvi en la compra de roba, especialment en l'etapa adolescent.

Matisar les diferències socials.

Ensenyament insisteix a dir que l'uniforme pot ser útil per a intentar que les diferències socials no es facin sentir tant a les escoles. Artur Jofre, de l'Escola PIVE, explica que de cap manera l'uniforme no anul·la la personalitat o l'origen social de l'alumne, sinó que pretén frenar "una certa degeneració en les formes de vestir, que no es pot traslladar a l'escola". Però els detractors de l'uniforme consideren que una peça de roba no pot frenar la discriminació, més aviat al contrari. Rosa Canyadell apunta que "els uniformes normalment creen elements de diferenciació entre els centres i els nens es distingeixen pels uniformes de l'escola on van. Això, en lloc de crear uniformitat, permet més visibilització de les diferències entre els centres". David Altimir afegeix un altre element al debat. I l'opinió dels joves? "No tenir en compte el seu criteri generarà més confrontació i més rebuig per part dels joves."

Programa pilot al País Valencià.

Al País Valencià es va engegar un programa experimental per a subvencionar el 25% del cost dels uniformes i així implantar-ne l'ús a les escoles públiques. Ara bé, no ha estat en cap moment una imposició, sinó que ho han decidit els consells escolars de les 83 escoles que de moment s'hi han adscrit. Els consells escolars són formats per la direcció del centre, les associacions de pares i mares d'alumnes i els professors.

Aquest programa permet que el consell escolar pugui escollir en quin cursos vol aplicar la mesura, el tipus i el color de l'uniforme. Paloma Pastor, directora del centre CEIP núm. 6 de Catarroja, diu que al seu centre, la implantació de l'uniforme "va ser una iniciativa de l'associació de pares i han estat ells que ho han decidit. Ells al·legaven qüestions de comoditat i un cert sentiment de pertinença al col·legi. Després, al consell escolar, es va proposar i nosaltres no ens hi vam oposar". Rosana Almudena porta la seva filla petita a aquesta escola. Molt satisfeta amb els resultats d'aquest programa pilot, remarca "la comoditat que tots els nens es vesteixin igual; així t'estalvies l'etern debat sobre les marques cares amb els fills", sentència.

Joan Tomàs

colonial d'aquestes potències europees, l'uniforme s'anava important als territoris incorporats. De primer es va concebre com una eina per a posar fi a les diferències entre els alumnes, en una època en què la classe mitjana era minoritària. Va ser un model d'èxit que es va anar exportant a gairebé tots els continents. Actualment, l'uniforme és majoritari a les aules del Regne Unit, Austràlia, l'Índia, Corea del Sud, el Japó, la majoria d'estats de l'Amèrica Llatina i de l'Àfrica. En canvi, França va deixar que els alumnes triessin la roba a partir dels anys 60.